

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
April 1992 - 15e Jaargang, nr. 53

BESTUUR:

Ere-Voorzitter

F.Th. Dijkmeester	Magnolialaan 7	7313 EV Apeldoorn	055 - 55 32 67
-------------------	----------------	-------------------	----------------

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	-----------------

Secretaris

H.F.L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE Den Haag	070 - 364 25 36
----------------	-----------------	------------------	-----------------

2e Secretaris

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------------	---------------------	------------------	-----------------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredenhofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	-----------------	-------------------	-----------------

LEDEN:

G. Meelissen, Sociale Commissie	Oostendorperstraatweg 69	8097 PL Oosterwolde	05252 - 13 61
R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646 - 1 34 15
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14
J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	01747 - 8 21 83

ADRES SECRETARIAAT:

Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------	------------------	-----------------

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredenhofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	-----------------	-------------------	-----------------

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00
Bank : 54.55.46.826
ABN-AMRO bank - Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in juli 1992.
Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 juni 1992.

Wij mogen wel stellen, dat het gros van de Engelandvaarders uit idealisme en optimisme de verre reis naar Engeland begon. De drang om iets voor het Vaderland te doen, vermengd met een scheut avontuurlijke ondernemingsgeest, was de hoofdmotivatie. Hierop zijn vele varianten mogelijk; directe vervolging door de bezetter, onttrekken aan krijgsgevangenschap, onderduiken i.v.m. "Arbeitseinsatz" in Duitsland en ook vervolging wegens geloof en ras. Wij weigerden te geloven wat de nazi's ons trachtten wijs te maken over de oorzaken van rampen in de wereld en oorlogen. Dat ze werden veroorzaakt door communisten, vrijmetselaren en Joden.

In het verzet tegen het 3e rijk werd niet gevraagd naar geloof, ras, of politiek inzicht. Het belangrijkste was toen of men wist te zwijgen, ook onder moeilijke omstandigheden (lees: marteling) en ... goed kon schieten.

De dingen die ons staande hielden waren liefde voor Koningin en Vaderland en hoop op de toekomst! Alles zou immers beter worden!

Zoals nu in het verzet iedereen, na afloop van de oorlog, de schouders er onder zette, samen, elkaar steunende, zo zou "When that man is dead and gone", een betere wereld ontstaan, zonder haat en rassewaan.

Helaas moesten al deze verwachtingen uitmonden in teleurstellingen. De Engelandvaarders, volgens de toenmalige regering in Londen "uit het lood geslagen elementen", moesten met verbijstering constateren, dat "het verzet" plotsklaps vele malen groter was dan ooit werd bevroed. Bureaustoelen werden snel bezet, politiek gekonkel gestart en de ellebogen volop gebruikt. Te laat werd door ons ingezien dat het "schouder aan schouder" staan nog steeds diende te geschieden. Machteloos keken wij toe hoe waarden werden vertrapt en volksgroepen gediscrimineerd.

Nog steeds waart het spook van de rassewaan rond. Schorre kelen schreeuwen met opgeheven rechterarm woorden van haat. Zelfs onze Joodse vrienden, die waarachtig beter hadden verdiend, ontkomen niet aan smaad en hoon. Rassewaan, waanzin voor ieder, die de geschiedenis van het ontstaan van bevolkingsgroepen en individuen kent, kolder!

Iemand, zoals schrijver dezes, die vele vrienden onder vele rassen en volken heeft, weet dat beschaving, aard en normbesef niets met ras te maken heeft. In wezen zijn we allemaal gelijk, al zijn er natuurlijk door opvoeding, educatie, omgeving e.d. verschillen mogelijk. Wij kunnen ertoe bijdragen dat misverstanden, om niet te zeggen wanbegrip, worden weggenomen. Laten wij trachten te bevorderen, dat wat verdeeld wordt weggenomen en zoeken naar wat verenigt. Bestrijden wat naar discriminatie en rassewaan zweemt. Zo kunnen wij ondanks ons geringe aantal een steentje bijdragen tot een betere wereld.

Klaver

Bij het **Monument ter Nagedachtenis aan de Slachtoffers van het Engelandspiel** krijgt dit jaar de plechtigheid op **maandag 4 mei** een extra accent.

In 1992 is het n.l. 50 jaar geleden dat de eerste arrestaties werden verricht in het kader van wat later de naam kreeg van "Engelandspiel".

Het begin van een keten van arrestaties van door de in bezet gebied gedropte Nederlandse agenten.

Nu, 50 jaar na dato, is er door een kleine commissie ad hoc besloten om deze herdenking een speciaal karakter te geven.

Zoals bekend, hebben sinds een aantal jaren, de leerlingen van het Vrijzinnig Christelijk Lyceum (VCL) aan de Van Stolkweg 35 te Den Haag, vlakbij het Monument gelegen, dit Monument geadopteerd.

Op 4 mei a.s. zal, voorafgaande aan de Herdenkingsplechtigheid bij het Monument, een bijzondere bijeenkomst worden belegd in de **Aula van het VCL**. Aanvang 13.00 uur. Deze bijeenkomst is voor iedereen toegankelijk. Ook leerlingen van het VCL zijn uiteraard aanwezig.

Na een toespraak door de Rector van het VCL, Dr. F. Gerretsen, zullen namens de agenten van het BBO (Bureau Bijzondere Opdrachten) en van het BI (Bureau Inlichtingen) twee korte inleidingen worden gehouden over hetgeen 50 jaar geleden is gebeurd. De toespraken beginnen ca. 14.00 uur.

Om 14.45 uur begeeft het gezelschap zich te voet naar het vlakbij gelegen Monument, waar, na twee minuten stilte en het ten gehore brengen van het signaal "The Last Post" en het Wilhelmus door een trompetter van het Korps der Koninklijke Marechaussee, de bloemen en de kransen bij het fraaie Monument zullen worden gelegd.

Om ca. 15.30 uur staat een zaal van het nabijgelegen Promenade Hotel ter beschikking om de deelnemers aan deze plechtigheid in de gelegenheid te stellen een kopje koffie of anderszins te nuttigen en met elkaar te spreken.

Eveneens zal op 4 mei de gebruikelijke herdenking van de gevallen in de Tweede Wereldoorlog, bij het **Nationaal Monument op de Dam in Amsterdam** plaatsvinden. Degenen, die in aanmerking wensen te komen om namens het Genootschap aldaar de bloemen bij het Monument te leggen, dienen zich daartoe zo spoedig mogelijk te wenden tot: Mevrouw M.E.F. Borel Rinkes, tel. (070) 3 24 04 47.

Op 4 mei zullen op de **Ere-Begraafplaats te Loenen**, om 15.00 uur de gesneuvelden uit de Tweede Wereldoorlog worden herdacht. Ook hier geeft het Genootschap acte de présence en zullen namens het Genootschap bloemen

worden aangebracht in de Kapel, bij het vijfluik waarop vermeld de namen van Engelandvaarders die op weg naar de vrijheid, hun pogingen met de dood moesten bekopen. Bij het Monument op de Ere-Begraafplaats zal tevens door een delegatie van ons Genootschap een krans worden gelegd.

De feestelijke Herdenking van de Bevrijding vindt zoals ieder jaar op 5 mei in Wageningen plaats. Een defilé van Oud-Strijders en vertegenwoordigingen van de Krijgsmacht, zal worden afgenomen door Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden. Engelandvaarders die aan dit defilé wensen deel te nemen, dienen zich zo spoedig mogelijk na ontvangst van deze SCHAKEL, telefonisch op te geven aan: Jan A. Bakker, tel. (070) 3 54 02 45.

Nadere details over tijd en plaats van samenkomst, zullen door hem worden verstrekt.

Gegadigden voor deelname op 5 mei aan het **bevrijdingsfeest in de Stopera te Amsterdam**, dienen hierover telefonisch contact op te nemen met Mevrouw M.E.F. Borel Rinkes, tel. (070) 3 24 04 47.

HET BOS DER ONVERZETTELIIKEN – ALMERE

In aanwezigheid van Mevrouw Drs. H. d'Ancona, minister van WVC (Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) en een groot aantal vertegenwoordigers van het Voormalig Verzet, zijn op 25 maart j.l. de eerste 27 bomen geplant door vertegenwoordigers van verzetsorganisaties en schoolkinderen. Er zullen uiteindelijk 2142 bomen worden geplant, ter nagedachtenis van evenzovele verzetsmensen die gedurende de bezettingsjaren gefusilleerd werden. Ook komt er een boom voor de onbekende gefusilleerde. Daarbij zal voor elk bezettingsjaar een boom in de grond wortelen, terwijl drie Koninginnebomen de band tussen Verzet en Vorstenhuis zullen onderstrepen. Het wordt een wandelbos met brede paden en grote ruimten. Bij de naamgeving daaraan wordt herinnerd aan de grote verscheidenheid van verzetsdaden. De Stichting Samenwerkend Verzet nam het initiatief tot deze bijzondere bosaanleg.

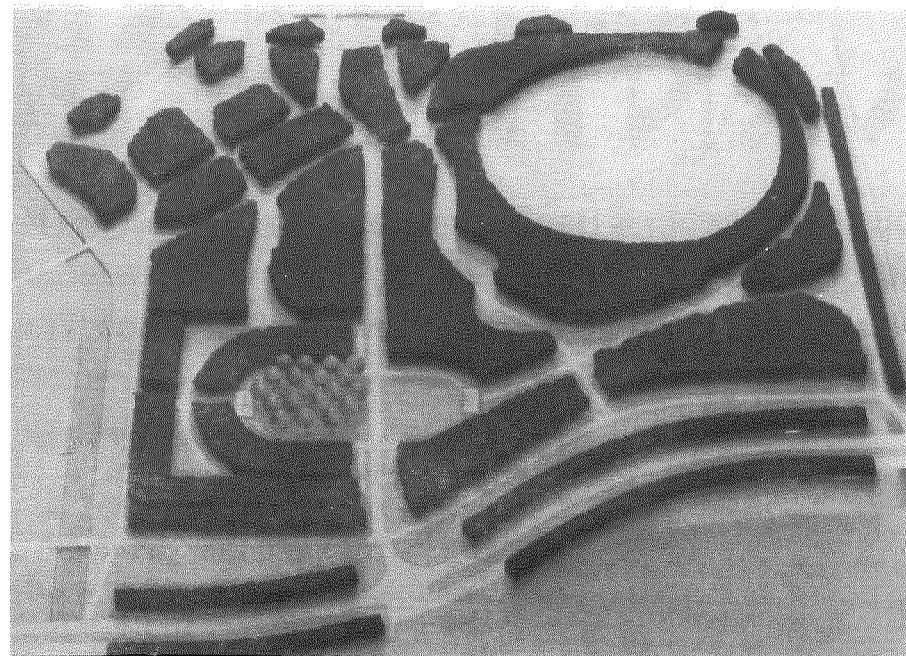
Dit bos voegt aan de bestaande gedenkplaatsen in ons land, een laatste Nationaal Monument van unieke betekenis toe. Uniek, omdat het de enige plaats is waar alle gefusilleerde tezamen worden herdacht; omdat het geen

statische stenen herinnering wordt, maar een bos, gevarieerd als het Verzet was, als levende en groeiende band tussen het verleden van de verzetsstrijders en de toekomst van de nieuwe generaties.

Als bijdrage voor het tot stand komen van het "Bos der Onverzettelijken" kunt u bomen kopen voor f 45,- per stuk. Voor de aankoop wordt een genummerd certificaat afgegeven. U kunt in het bezit van een of meerdere certificaten komen, door f 45,-, of een veelvoud daarvan te storten op:

Postrekening 7042 of bankrekening 45.57.88.448 ten name van het "Bos der Onverzettelijken" te Leiden. Het secretariaat van de werkcommissie "Bos der Onverzettelijken" is gevestigd: Hollands Diep 119, 1509 XD Zaandam.

FMB

Maquette van het Bos der Onverzettelijken", zoals die op 14 december j.l. aan Prins Bernhard en Prinses Juliana werd aangeboden. In maart, op Boomplantdag, gaan de eerste 27 van de totaal 2142 bomen in de grond. Hiervan zijn er 2133 ter nagedachtenis van gefusilleerde verzetsmensen: één boom voor iedere gefusilleerde. (Foto: Gemeente Almere)

5-9 april

Er waren voldoende deelnemers aan deze tocht, waarvan wij het programma vermeldten in onze vorige SCHAKEL. Bij het bereiken van het maximum aantal aanmeldingen op de sluitingsdatum, stopten ook deze aanmeldingen. De reis zal worden meegemaakt door 32 Engelandvaarders begeleid door 19 partners. De deelnemers zijn allen door middel van een rondschrijven op de hoogte gebracht van de details van het programma en de nodige reis-instructies.

Wij wensen hen een goede vaart, een interessant verblijf en een goede thuiskomst toe.

Charles Bartelink zal, geassisteerd door fotograaf Theo Wachtel, in het volgende nummer van de SCHAKEL, verslag doen van de wederwaardigheden van het gezelschap.

Onze "touroperator" Jacob de Mos wensen wij alle succes toe. Onze organisator op locatie, Frans Jacobs, zijn wij bijzonder erkentelijk voor de inspanningen die hij zich heeft getroost bij de voorbereidingen van de evenementen in Engeland.

FMB

JAARREÛNIE 1992

Het is het Bestuur van ons Genootschap een genoegen u te kunnen berichten dat de jaarreünie 1992 zal plaatsvinden op **vrijdag 18 september**.

Ditmaal zullen wij wederom de gastvrijheid van de Koninklijke Luchtmacht ondervinden en wel op de Vliegbasis **Volkel** bij Uden.

Alhoewel de plaats van samenkomst in de rimboe van Noord-Brabant is gesitueerd, zal de komst van reünisten daarheen vergemakkelijkt worden door aardse luchtmacht-transportmiddelen vanaf nabij gelegen NS-stations.

In de eerstvolgende SCHAKEL zal een route-beschrijving voor "eigenvervoerders", tezamen met de inhoud van het voorgenomen interessante programma, worden gepubliceerd.

Noteer alvast in uw agenda de bovengemelde datum.

FMB

REGIO NOORD

Van onze, ondertussen naar Groningen (stad) verhuisde correspondent uit het noorden des lands, Engelandvaarder Coen Kleiverda, ontvingen wij de volgende oproep voor de "noordelijken":

Het ligt in de bedoeling om onze noordelijke voorjaarsbijeenkomst wederom te doen houden in **Hotel-Café-Restaurant "De Horst", Rijsstraatsweg 127 in Haren**. Deze keer is **woensdag 13 mei a.s.** uitgezocht. Tijd: tussen 10.30 en 16.00 uur.

De herdenkingsbijeenkomsten liggen dan weer achter ons en dat zal tevens kunnen bijdragen om oude en nieuwe herinneringen te kunnen ophalen. Uiteraard kan de inbreng van "vrolijke noten" daarbij niet worden ontbeerd. Tenslotte mag het bekend worden verondersteld dat ook anderen dan "Zwedengangers" en regionale Engelandvaarders, van harte welkom zijn.

Gaarne bijtijds van tevoren aanmelding bij: Coen Kleiverda, Steenhouderskade 26, 9718 DB Groningen, tel. (050) 14 54 54.

REGIO ZUID

Wanneer deze SCHAKEL bij u in de bus glijdt, is de voorjaarsreünie net achter de rug. Op vrijdag 27 maart j.l. kwamen de "zuidelijken" bij elkaar op de gebruikelijke locatie. Deze bijeenkomst zal waarschijnlijk enige concurrentie ondervonden hebben van de op diezelfde datum vallende presentatie van het boek "Oranjarahen" op het Vliegveld Valkenburg. De keuze zal voor sommigen moeilijk zijn geweest. Misschien zijn er enkele Engelandvaarders geweest die er niet tegenop hebben gezien zich in allerijl van Valkenburg naar Gilze-Rijen te spoeden.

VETERANEN-BELEID

Op verzoek van Engelandvaarder Pim de Bruyn Kops publiceren wij de onderstaande oproep, die ook in andere verenigingsorganen wordt geplaatst.

In het door de Minister van Defensie in 1990 vastgestelde veteranenbeleid is de term "veteranen" van toepassing op:

"alle gewezen militairen (ook van het voormalig KNIL), die het Koninkrijk hebben gediend in oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inclusief internationale vredesmissies binnen en buiten het verband van de Verenigde Naties en die in de bedoelde perioden de Nederlandse nationaliteit bezaten".

Na een "eerste" bijeenkomst op Twente d.d. 7 juni 1991 heeft de Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten de bedoeling om speciale activiteiten voor veteranen een vast onderdeel te doen zijn van het KLu-jaarprogramma.

Gedacht wordt aan een "grote" bijeenkomst in elk lustrumjaar en in de tussen-jaren meer regionaal georganiseerde bezoeken van bepaalde groepen veteranen aan verschillende KLu-onderdelen.

Een klein comité, bestaande uit enkele KLu-functionarissen en vertegenwoordigers van veteranen-organisaties, onder voorzitterschap van de Plaatsvervangend Chef Luchtmachtstaf, pleegt terzake regelmatig overleg; laatstgenoemden zijn tevens "leveranciers" van de nodige adreslijsten.

Voorlopig treedt ondergetekende ook op als vertegenwoordiger voor de bij de Stichting Genootschap Engelandvaarders aangesloten betrokkenen.

De KLu wil spoedig een zo gedetailleerd en compleet mogelijk geautomatiseerd adressenbestand realiseren. Tijdens de bijeenkomst op Twente bleek dat de huidige bestanden bepaald niet compleet zijn en ook nogal wat onjuistheden bevatten.

Daarom verzoek ik degenen onder u, waarop de hierbovengenoemde "definitie" van toepassing is m.b.t. diensttijd doorgebracht bij enig onderdeel van de luchtmacht (opererend onder welke benaming dan ook) en al of niet in geallieerd verband, mij uw naam en adres **schriftelijk** mede te delen. De Luchtmachtstaf zal u dan zo snel mogelijk een gedetailleerde vragenlijst toezenden.

NB Om misverstanden en onjuistheden zoveel mogelijk te vermijden, geldt het verzoek ook degenen die deze gegevens reeds eerder, bijv. voor de bijeenkomst op Twente d.d. 7 juni 1991, hebben verstrekt.

In afwachting van uw berichten,
de res.kap.bd KLu D. Bakker, Carel Vosmaerstraat 2, 2274 XW Voorburg,
tel. (070) 3 86 23 76.

"ORANJEHAVEN". Dertien sluipwegen naar de vrijheid

Van uitstel kwam géén afstel. Na langdurige barensweeën is het er toch van gekomen.

De interviews met Engelandvaarders, welke meer dan een jaar geleden verschenen in de bladen van de Sijthoff Pers, zijn nu gebundeld in een aantrekkelijk boekje dat is uitgegeven door Uitgeverij Strengholt b.v.

De schrijver en oud-journalist, de heer P.W.A. van Beckum, heeft aan de serie interviews nog een dertiende toegevoegd. De "Zweedse lijn" ontbrak nog in de serie en hiervoor is Engelandvaarder H. Weelinck uit Amsterdam onder het mes geweest.

De gepubliceerde kranteartikelen zijn in het boek aangevuld met meer foto's en facsimile's van documenten.

In een inleidend hoofdstuk wordt het ontstaan van Engelandvaarten, de aard van de Engelandvaarders en hun betekenis tijdens WO II behandeld.

Op vrijdag 27 maart j.l. werd het eerste exemplaar van ORANJEHAVEN op Paleis Soestdijk aangeboden aan Z.K.H. Prins Bernhard, die voor het boek een lovende introductie schreef.

In de middag van diezelfde dag werd het boek aangeboden aan alle geïnterviewden op het gastvrije Marine Vliegkamp Valkenburg. Engelandvaarders hebben voor deze bijeenkomst, van Sijthoff Pers b.v. en Uitgeverij Strengholt Boeken b.v. een uitnodiging ontvangen om bij deze gebeurtenis aanwezig te zijn. Welke respons deze uitnodiging voor een "mini-reünie" heeft gehad, is op het moment dat wij dit schrijven, niet bekend.

Het boek ORANJEHAVEN, auteur Paul van Beckum, is in paperback uitgevoerd, omvat 160 pagina's, is geregistreerd onder ISBN 90.6010.775.6 en bij de boekhandel voor f 32,50 te verkrijgen.

Dankzij de inspanningen van de schrijver Paul van Beckum, is wederom een stukje Engelandvaarders-geschiedenis vastgelegd, om voor het nageslacht bewaard te blijven.

Het Bestuur van het Genootschap is daarvoor zeer erkentelijk.

FMB

Engelandvaarder A.P.T. Luteyn uit Den Haag verzocht ons om de lezers van de SCHAKEL attent te maken op een zeer bijzondere tentoonstelling:

"Bezetting en Bevrijding op Postzegels en Brieven".

Deze tentoonstelling wordt gehouden van 20 februari t/m 17 mei 1992 in het Bevrijdingsmuseum 1944 Rijk van Nijmegen - Groesbeek.

Dit evenement is georganiseerd door Stichting FILEX WO II, secr. J.G. de Vries, Kempenaar 33, 3961 KN Wijk bij Duurstede.

HET BOEK "DE SCHAKEL"

Auteur Frank Visser

Dit boek is zeer vele jaren geleden verschenen en in de boekhandel allang uitverkocht. Engelandvaarder Frans J. Letschert, wonende in Fairfax, Californië, zou graag in het bezit komen van dit boek. Een neef van Letschert verzocht ons in deze SCHAKEL een oproep te plaatsen met de vraag of er onder onze lezers nog lieden zijn die een tweede exemplaar van dit boek in hun bezit hebben en dit af zouden willen staan voor toezending naar zijn oom.

De kosten ter verkrijging van het boek, waaronder de eventuele verzendkosten, zijn vanzelfsprekend voor rekening van die neef, t.w.:

J.W. van Lieshout, Woestijgerweg 168, 3817 SP Amersfoort, telefonisch bereikbaar: (033) 61 19 41 (kantoor) of (033) 61 46 82 (privé).

MIRANDA DE EBRO

VIJFTIG JAAR GELEDEN

Engelandvaarder H. Velthoen uit Fuengirola (Spanje) levert de volgende historische bijdrage, vergezeld van een serie foto's die wij hierbij afdrukken.

Wie in de oorlog op weg naar onze Wester Overburen de rondweg "Om De Zuid" had gekozen, kreeg al direct een stoomcursus Illegaal Grensoverschrijdend Verkeer voor zijn kiezen. Eén of meermalen zittenblijven op deze

keiharde leerschool was de regel en zeker geen schande. Maar al te vaak bundelden zich de ontsnappingswegen in het verre Zuiden tot een gewoonlijk zeer langdurig rendez-vous bij Miranda. Miranda was niet, zoals men zou verwachten, een romantische zuidelijke schone, doch het Campo de Concentración van de kleine meinedige rebellengeneraal – die met het falsettostemetje – bij het Spaanse Mirande de Ebro. Alle buitenlanders, die in Spanje opgepakt werden zonder geldige papieren of wegens illegale grensoverschrijding kwamen via gevangenissen, calabozos en soortgelijke gestichten gespecialiseerd in geïnstitutionaliseerde vrijheidsberoving, terecht in Miranda. Menig een van de daar verzamelden kon bogen op een even indrukwekkend als benijdenswaardig strafregister.

Via een Poolse kennis (oud Miranda klant) ben ik in het bezit gekomen van een aantal foto's gemaakt door een Spaanse geestelijke, die het kamp beroepshalve moest bezoeken. Elders zagen dergelijke foto's pas het daglicht na bevrijding door de tegenpartij, doch Miranda heeft dat voorrecht nooit mogen genieten. Vier van de foto's tonen ons Miranda zoals we ons het kamp herinneren, de overige drie zijn meer of minder controversieel. De foto's zijn dus zeldzaam zo niet uniek, maar helaas van oorlogskwaliteit.

De sanitaire voorzieningen en de gezondheidszorg in het kamp lieten zeer veel te wensen over. Eén fontein moest het gehele kamp van drink- en waswater voorzien. De latrines waren vaak en langdurig verstopt met als gevolg grote hopen faecaliën. Medische zorg, verband, geneesmiddelen e.d. waren schaars of zelfs niet verkrijgbaar. In het kamp heersten besmettelijke ziekten, zoals de z.g. Miranditis, een dysenterie-achtige ingewandsaandoening, waaraan steeds een 10% van de kampbevolking leed, geelzucht e.d. lintworm en steenpuisten kwamen ook veel voor. Geen wonder dat het Rode Kruis het kamp nooit heeft mogen bezoeken. Op foto 1 zien wij "De Jacht op de Kledingluis". Op foto 2 zien we een godsdienstoefening bij het kapelletje. De – weinige – in- en uitgaande correspondentie werd gecensureerd. Foto 3 De Postbode. De periode na de Spaanse Burgeroorlog was er één van honger en ontbering. In het kamp was het menu wat droog brood en dunne soep. Zonder de financiële bijdrage van de Nederlandse regering en de Engelse voedselhulp zouden de gevolgen niet te overzien zijn geweest. Op foto 4 zien we het bekende kookkacheltje, in huisvlucht van een blik geknutseld. Tot zover de niet controversieele foto's.

Groot gebrek heerste er ook aan textiel en schoeisel. Versleten schoenen werden vervangen door z.g. alpargatas, een soort linnen sandaal met hennep zool, die het normaal maar enkele maanden uithielden. Tot op de huidige dag heb ik nog steeds een zekere mate van binnenpret, als ik me diegenen onder ons, die het in het latere leven ver – zo niet zeer ver – geschopt hebben, voorstel, bij gebrek aan een pantalon, gehuld in een overeenkomstig stuk ondergoed, via een kleine doch essentiële ingreep met naald en draad geschikt gemaakt voor openbaar gebruik, zij het wel ten koste van bedieningsgemak. Hoewel de kleding van de figuren op foto 5 maar al te duidelijk de sporen ver-

toont van langdurig onzorgvuldig gebruik, zien we tot een zekere verwondering geen alpargatas of ondergoed. Wie overigens zichzelf of anderen op de foto tracht te herkennen, staat een koude douche te wachten. Zagen we er werkelijk zo uit?

Op foto 6 zien we tot onze verbazing – naast een vrouw – alleen militairen. Het is de barak 6 waar de "estraperlistas" huisden, waar brood gekocht kon worden. (De naam is afkomstig van twee ondernemende zakenlieden, Strauss en Perlemutter, in Nederland bekend door hun pogingen het hazardspel "Straperlo" als behendigheids spel te doen erkennen. Na de mislukking verplaatsten zij hun terrein naar Spanje en in het Spaans betekent Estraperlista nog steeds zwarte markthandelaar, zwendelaar). De meest schokkende foto, no. 7, is bewust tot het laatst bewaard gebleven. Dit moet de "Bandera" zijn, het ochtendappel, waarin in slordige gelederen aangetreden werd om geteld te worden. Maar wat doen die kerels daar met de rechterarm boven de rechterschouder? Is dat een deel van de vrije en orde-oefeningen, wordt toevallig

tegelijkertijd een voorbijganger gegroet, is dit een gemeenschappelijke poging om de zon uit de ogen te houden, of ... alvorens deze vragen te beantwoorden, eerst een korte geschiedenis van het kamp.

- 1939 Einde van de Spaanse Burgeroorlog, Franco, belust op wraak neemt honderdduizenden gevangenen. De bestaande gevangenissen kunnen de stortvloed niet aan en Miranda wordt opgericht om een deel van de overloop op te vangen.
- 1940 Bij de Duitse doorstoot naar de Pyreneeën komen refugiés uit Frankrijk in het kamp terecht. Hier was inmiddels plaats ontstaan door executies en afvoer naar dwangarbeiderskampen.

- 1942 Het kamp telt nu ca. 2.000 alleen buitenlandse gevangenen, merendeels Fransen of zich voor "Canadiens" uitgevende Fransen (hopende op een betere bevrijdingskans). Voorts veel Polen (mijnarbeiders in Frankrijk) en ca. 2% Nederlanders.
- 1943 Na de Duitse bezetting van Vichy-Frankrijk verdubbelt zich het aantal gevangenen. Universele 6-daagse hongerstaking. Begin van de bevrijding.

Sommige foto's blijken nu gemaakt te zijn in de beginperiode, toen Franco via een "ontzuivering" de tegenstanders met een gedwongen fascistische groet zijn manieren probeerde bij te brengen.

Niet onopgemerkt mag blijven dat buitenlanders in het kamp nooit mishandeld of in hun menselijke waardigheid aangetast zijn.

H. Velthoen, v.m. Jefe del Grupo Holandés

Bij het ter perse gaan van deze SCHAKEL vernamen wij tot ons leedwezen dat de schrijver van dit artikel, Hein Velthoen, op 77-jarige leeftijd in Marbella is overleden en in Sevilla gecremeerd.

FMB

EEN HEEL GROTE OMWEG (VERVOLG EN SLOT)

Ik stelde mij intussen ook nog in verbinding met onze wireless operator Clement en de Britse agent Dubreuil, alsmede met twee Franse medewerkers en omdat we het geheel nog niet vertrouwd hebben heb ik Park naar Debrecen gestuurd omdat het gerucht ging dat daar een geallieerde militaire missie zou zijn aangekomen. Later kreeg ik uit Debrecen bericht dat dit onjuist was en dat Park was doorgeslagen naar Boekarest, waar, naar later is gebleken deze missie wel was. Ook Dubreuil is toen naar Roemenië gegaan en beiden zijn gerepatriëerd.

Ik heb toen drie zoons van leden van de Hollandse kolonie in het leger inge-

lijfd en we hebben voor de laatste maal daarvoor een paar valse bescheiden gemaakt; de stempels daarvoor hadden we reeds. Zij zijn bij aankomst in Engeland aan de Nederlandse militaire autoriteiten overgegeven en in Wolverhampton ingedeeld. Mijn gezelschap is in de tweede helft van februari 1945 van Budapest naar een transitkamp in Tura, ongeveer 100 km ten oosten van de hoofdstad gedirigeerd en bestond toen uit de volgende: naast mijzelf de officieren Lieneman, Harteveld, De Ruyter, Bijl de Vroe, Pückel, Kranenburg (gewond door een schot in zijn zitvlak), alsmede de burgers Bakker, Van der Pol, Valkhof, Madlener, Kloosterhuis en Van Tongeren, wiens broer gewond moest worden achtergelaten en later is gerepatrieerd. Verder vijf vrouwen, die met officieren waren getrouwd. En dan een aantal Belgen van tweeërlei taal, waarvan de Russen zeiden dat het ook Hollanders waren. De Britten waren al eerder naar Odessa op transport gesteld. We waren intussen allen in Russisch uniform gestoken en werden op 13 maart op de trein naar Moermansk gezet, die via Roemenië, Kiew, Moskou en Leningrad zou gaan.

In het station van Moskou, waar we een dag op aansluiting naar Leningrad moesten wachten, heb ik de Nederlandse Ambassade opgebeld en de Ambassadeur Van Beugel Douglas heeft zich terstond in verbinding gesteld met zijn Britse collega, aangezien wij rapport konden uitbrengen over een aantal mensen van het Britse Gemenebest. Ik ben er naar toegegaan en heb rapport uitgebracht bij de Militair Attaché, die me dringend verzocht onze ervaringen met de Russen meteen te melden als we in Londen zouden komen. Hij had dezelfde ervaringen ook van anderen gehoord, die doorgegeven maar werd niet geloofd. Door de hulp van beide Ambassades is het gelukt onze reisroute te wijzigen over Odessa, hetgeen twee dagen nodig had en tot Molotow is gegaan. Inmiddels waren we op de Nederlandse Ambassade zeer prettig ontvangen en heeft mevrouw Van Beugel Douglas ons op de meest uitgebreide manier met goede gaven verrast. De Ambassadeur en zijn personeel hebben onze belangen bijzonder efficiënt behartigd en dat stak bijzonder goed af bij de houding van de Belgische Ambassadeur, die niets voor zijn landgenoten deed. De Belgen zijn ook gewoon doorgegaan naar Moermansk en later hebben we gehoord, dat ze drie maanden later weer in Moskou waren omdat er in Moermansk geen scheepgelegenheid naar het Westen meer was.

In Odessa werd mijn groep uitgebreid met nog eens 12 burgers, die ik als militair heb ingelijfd omdat de Russen ze anders niet wilden laten gaan en geen van hen enig woord Russisch sprak. We hoorden daar ook dat Clement intussen door de GPOe was gearresteerd; hij was met de Engelsen naar Odessa gegaan.

Na onze nogal rommelige reis was het een opluchting, dat er in Odessa bij

onze aankomst al een telegram uit Moskou lag, dat onze groep prioriteit bij de inscheeping en repatriëring moest krijgen, waar de Brits/Amerikaanse inscheppingscommissie de hand aan heeft gehouden. Wat later zijn we op het eerst binnenvarende schip, de "Nieuw Holland" van de KPM ingescheept en niemand had er bezwaar tegen zijn Russische plunje voor een battledress te verwisselen. Aan boord hebben we het luchtafweergeschut bemand onder een Britse gunnery officer maar we hebben onderweg geen vijandelijk vliegtuig gezien. Op de Atlantische Oceaan voeren we echter nog wel in convooi. Op 4 mei 1945 zijn we in Glasgow aan land gegaan en we arriveerden op 7 mei in Londen, waar we voorlopig bij het Detachement Londen werden ingedeeld.

E.J.C. van Hootegem

EETGELEGENHEDEN TIJDENS EEN ENGELANDVAART (VERVOLG)

Kort na de Kerst werd ik gewaarschuwd, dat ik beter kon verdwijnen. Ik heb me toen aan een vlucht als verstekeling gewaagd. Dat was riskant, omdat de gangsters, die je tegen een hoge betaling aan boord hielpen, vaak een dubbel spel speelden, zodat hun slachtoffers kort nadat ze aan boord waren alweer opgepakt werden. Ik had echter redelijk goede inlichtingen over mijn gangster. Op een simpel verzoek van een kennis aan Dhr. Van der Berg (Unilever) te Nice stuurde deze mij het forse bedrag om mijn plaats als verstekeling te betalen. Zo kwam ik terecht op de "Champoleon", een passagiersschip dat naar Saigon vertrok. Het verliep eerst vlot en ik werd verstopt in een hok midden onder in het schip. Hier vond ik vier Engelsen en dertien Polen. Het hok ging echter achter me op slot en bleef op slot ondanks de beloofde verzorging aan boord. De Polen waren het beste voorbereid op alle mogelijke tegenspoed. Zij waren al eerst als militairen ontsnapt en als burger verder gevlucht; hadden weer militair gestreden en waren nu opnieuw in burger op de vlucht. Zij hadden dus flink wat proviand. Van mijn kant kon ik hen het goede bericht vertellen, dat er gezorgd was, dat het schip in de Straat van Gibraltar aangehouden zou worden door de Britse Marine en op verstekelingen onderzocht. Het vertrek was ruim een dag later, waarna het schip de omweg van de territoriale wateren volgde. Daar woedde een van die heftige winterstormen, waar de Golf van Lyon berucht voor is. Bijna allen werden zeeziek, iets waar ik gelukkig geen last van heb, zodat ik dubbele porties ter beschikking had;

aan drinken was er wel flink tekort. Pas de vijfde dag werden wij door de scheepsbemanning ontdekt en normaal opgesloten. Het was inmiddels een smerige boel geworden in dat hok zonder licht of sanitair. De volgende dag kwamen we pas goed in de put te zitten. Het schip deed eerst de haven van Oran aan alvorens de Middellandse Zee uit te varen. Dat hadden we niet geweten. Zo kwamen we verpieterd en vervuild in het arrestantenlokaal van een politiebureau in Oran terecht.

De politie van Oran was ons heel vijandig gezind wegens de Britse aanval op de vlootbasis van Mers-el-Kebir, waarbij ± 1300 doden aan de Franse zijde vielen. Dit verklaart waarschijnlijk de onzinnige toestand, dat wij dagen lang aan ons lot overgelaten werden in een kaal betonnen hok met alleen een kraantje en een gat in de vloer voor de behoeften. De proviand was op en de eerste avond begonnen we er al flink mee in te zitten.

In net zo'n hok naast ons - alleen door tralies gescheiden - werden vrouwelijke arrestanten opgesloten. Dat waren elke avond de tippelaarsters, die aan de beurt waren om opgepakt te worden voor een medische controle en de vaste boete. Dat soort zaken zijn altijd erg soepel geregeld in Frankrijk en dus ook in Oran. We vertelden onze benarde toestand aan de dames. Deze stelden ons gerust, dat zij wel een oplossing wisten. Van toen af aan tippelden Nana, Loulou, Carmencita, Leïla en de anderen op de avond dat ze aan de beurt waren om opgepakt te worden met een karebiesje vol proviand aan de arm. En dat kwam dan mee de nor in. Geloof me, ook in Oran wisten die dames best wat lekker eten is. Elke avond werd het festijn van vers stokbrood met diverse patés, gerookte ham en dito zalm, fijne kazen en wat al dies meer aan eetwaren; zéér ruim bespoeld met wijn natuurlijk. Voor de gegadigden boden de dames als dessert door de tralies heen vrij gebruik van hun snoepgoed. Een lol dat we elke avond hadden in dat rothok!

Na een dag of tien werden we "beter" verzorgd: we kwamen in de officiële gevangenis. We werden er naar de lokale maatstaven correct verzorgd. Maar dat was puur slecht: bijna drie maanden lang honger, schurft en vlooien. Het kan verkeren.

Toen we "zo maar" vrij kwamen, wachtten de Polen en de Engelsen een militair interneringskamp. Er waren hier inmiddels nogal wat Polen en Tsjechen terechtgekomen. Die waren enkele maanden eerder nog de strijdmakkers van het Franse leger, maar werden nu als ongewenste vreemdelingen behandeld. De Engelsen werden daar ook bijgerekend. Ik had echter volgehouden, dat ik een gewone burger was, zodat het mijn lot werd om me vier keer per dag bij de politie te melden en me verder zelf verzorgen. De Polen brachten toen een groot bedrag bijelkaar, dat ze mij gaven, omdat zij het zelf in het kamp toch

wel zouden redden. Ik meldde me één keer bij de politie, at een volle maaltijd, sliep in een hotelkamer met bad en nam de volgende ochtend vroeg de trein naar Algiers. Daarna ben ik blijkbaar voor het gemak maar vergeten.

Doordat ik in Marseille al over de mogelijkheid van Algiers als vluchtweg had gedacht, had ik daar de naam en het adres van "een nuttig en veilig" persoon. Het was Jacques Rocque en hij bleek de commerciële directeur van de Shell te zijn. Ik werd uitgenodigd om de komende zondag op zijn jacht te komen, dat in de haven vastgelegd was, zoals alle zeegaande jachten verplicht waren. Met zijn vrouw en vrienden ging hij elk weekend aan boord koelte en verstrooiing zoeken. Daar stelde hij me voor aan een buurman, Dick Bouwens (Frans ondanks zijn Hollandse naam), die daar woonde en een grote rol in mijn Algerijnse verblijf zou spelen. Dick nodigde mij uit om bij hem aan boord te wonen. Na dat weekend bracht Jacques Rocque me in contact met een oude Engelse dame en haar dochter. Deze bleek de vriendin - later echtgenote - te zijn van Kolonel John Knox, die als "cultureel attaché" van het Amerikaanse consulaat, aan de US inlichtingendienst verbonden was. Hij vroeg me bij de eerste ontmoeting om mee te werken aan het verkrijgen van inlichtingen en dat in het bijzonder over de haven. Daarna heb ik hem nog maar enkele malen ontmoet. Aan boord bij Rocque ontmoette ik ook een man - één keer maar - die me vroeg de inlichtingen ook naar een door de Engelsen gebruikte brievenbus door te geven. Zo begon er een heerlijke tijd, zeker ook wat eten betreft, terwijl ik me tevens nuttig voor de goede zaak voelde. Ik zeilde dagelijks in het jolletje van het jacht van Dick de haven rond om alles rustig vanaf het water te bekijken. Vanaf het jacht kon je in een ommezien met een speciaal vistuigje een grote "petite friture" vangen, die vaak de basis van ons avondeten werd: heerlijke maaltijden in de koelte van de avond op het water. Dick kocht het overige benodigde, zodat ik me vrijwel niet in de stad behoefde te vertonen. De weekenden was het helemaal feest, want op het jacht van Rocque werd altijd goed en veel gegeten en gedronken. Dit heeft zes weken geduurd. Toen kwam er om zes uur 's morgens een beampte van het "Deuxième Bureau" (BVD) met een marine-officier aan boord. Ik werd uit de haven en de omgeving daarvan verbannen en Dick werd verdere contacten met mij verboden: hij werkte in het Marine hoofdkwartier.

Voor mij brak daarna een eenzame en armoedige periode aan. Voor al mijn nieuwe kennissen was ik een belastend contact geworden, zodat wij elkaar over en weer vermeden. De contacten met Kol. Knox waren beperkt tot brievenbussen.

Algerije was toen officieel een Franse provincie, maar dat nam niet weg dat er een zuiver koloniale samenleving bestond. Als blanke armoedzaaier met de versleten kleren, die ik bijna een jaar geleden meenam, was ik een paria. Alleen met de armsten van de Arabische bevolking kreeg ik goede contacten. Zo kon ik met een paar havenarbeiders een voortzetting van de haveninlichtingen organiseren. Ook was het nuttig voor mijn veiligheid, doordat ik op elk moment in de casbah kon verdwijnen. Toch bood het weinig sociale waarde, omdat ik maar een paar woorden Arabisch had geleerd.

Ik kreeg hier ook frs. 15,- per dag van het consulaat, maar daar was niet 'normaal' van te leven, zeker niet zonder de zuinig gebruikte rest van het Poolse geld. Ik redde het nog enigszins doordat ik in een huis met huurkamers een dakkamertje vond in ruil voor klusjes zoals vuilnis sjouwen en de sanitaire ruimten schoonhouden. Mijn voeding was gebaseerd op een zesdaags weekabonnement op avondeten in een volks eethuis. Het was weinig, maar toch op z'n Frans verzorgd: twee stukjes stokbrood; als hors d'oeuvre een paar radijsjes of een halve tomaat; dan als plat-de-résistance een klein brokje stoofvlees met wat gekookte kool of worteltjes en vrijdags de helft van een minuscuul visje met groenten-au-gratin; tenslotte als dessert een dun schijfje kaas of een abrikoos. Voor overdag kon er nog een baguette af en 's zondags werd dat een stokbrood met wat kaas en fruit voor de hele dag. Tegen het eind van de zomer had ik soms 's zondags geen geld voor eten. Op die hongerdagen is me twee keer het volgende overkomen. Ik liep om eventueel nieuws op te vangen te nietsen in de Arabische wijk. Yousouf of Ahmed spreekt me aan en nodigt me uit om een glaasje Arabische thee te drinken in een klein eethuisje. Terwijl we zitten te praten wordt er onverwacht een groot maal couscous opgediend. Dan verontschuldigt mijn Arabische kennis zich met: "Ik had honger, maar ik vind het niet prettig om alleen te zitten eten. Wilt U mij het genoeg doen om met me samen te eten." Dat is dan zuiver bedoeld om mij eten te geven zonder te tonen dat ik daar zelf geen geld voor heb. Tijdens mijn Engelandvaart heb ik juist bij de aller eenvoudigsten, of dat nu Arabieren zijn of anderen, herhaaldelijk dergelijke blijken van respect voor de eigenwaarde van hun medemensen ondervonden. Was dat nu nog maar een beetje zo!

Materieel begon het mij wat beter te gaan in de herfst van 1941. Door tussenkomst van het Zweedse consulaat kreeg ik via Zwitserland maandelijks geld van m'n familie in Nederland. Dat was het toegestane maximum van f 65,- per maand, waarbij aankomst voor mij ongeveer f 50,- van overbleef. Dat bedrag maakte voor mij het verschil tussen regelmatig eten en honger uit. Daarnaast kreeg ik een paar reisopdrachten voor inlichtingen uit de meer zuidelijk

gelegen gebieden. Dan werden mijn kosten betaald, terwijl het overige inlichtingenwerk "vriendendiensten" was geweest. Er was in de geallieerde oorlogsinspanning eerder geen geld over geweest voor Noord-Afrika, maar die herfst begon dat te veranderen wegens het belang van het oorlogsgebeuren in Egypte en Libië.

Begin 1942 waren er echter weer wat tegenslagen voor mij. Een vrachtauto-reis over de Sahara, die een verbindingslijn moest opleveren naar Centraal Afrika, waar de Franse Generaal Koning op eigen gezag met inlandse troepen Rommels flank bestreed, was door autoschade mislukt en samen met de chauffeur had ik zes dagen vrijwel zonder eten en met alleen goedkope wijn uit de vracht als drinken in de woestijn doorgebracht. Ik kwam kort daarna zwaar ziek enige maanden in een ziekenhuis terecht. Een paar weken na mijn ziekte werd ik plotseling opgepakt en in "résidence forcée" in Tablat geplaatst. Tablat was een eenzaam gehucht ver weg in de verlatenheid van het Algerijnse zuiden. Weggaan kon er niet en blijven was dodelijke verveling: zelfs het eten was er smakeloos en eentonig. Na ruim een maand werd ik weer teruggebracht naar Algiers. Dat was een voorbeeld van de onvoorspelbare gebeurtenissen in dat Algerije vol van onderling strijdende belangengroepen en door het algemeen gebruik van steekpenningen gevoed machtsgeknutsel.

(wordt vervolgd)

Via, via, via hebben wij de hand kunnen leggen op een in een boekje samengebrachte serie zeer tijdelijke tijdschrijftjes, die gedurende de oorlog het licht zagen in de GUELPH-Canada, waar na dikwijls grote omwegen, Engelandvaarders voor een militaire opleiding, werden opgevangen en getraind. Wij zullen trachten in deze en – voorzover de ruimte het toelaat – in de volgende uitgaven van de SCHAKEL, een aantal overdrukken op te nemen. Het aan de vergetelheid ontrukken van de FLITS lijkt ons zeer de moeite waard. Velen zullen zichzelf en hun lotgenoten daarin ongetwijfeld herkennen.

FMB

De druk van "de Flits" is mogelijk geworden dank zij de medewerking van den Commandant der Koninklijke Nederlandsche troepen in Canada, de Majoor van den Generalen Staf W. Th. Carp en de res. Ritmeester Jhr. A. W. G. van Riemsdijk.

De Erven Lucas Bols bekostigden de uitgave. Voor de eigennamen zijn steeds de schuil-of bijnamen van de betreffende personen gebruikt.

VOORWOORD

Gaarne voldoe ik aan het verzoek een kort woord van inleiding te geven voor de gezamenlijk uitgegeven weekgangen van "De Flits".

Ik heb de "Flitsers" in Canada zien aankomen op hun doorreis naar Engeland, een groep baardige jongemannen, gehuld in de grootst denkbare verscheidenheid van kleedij, doch bezielde met een overweldigend enthousiasme om zoo spoedig mogelijk de zaak van hun Vaderland daadwerkelijk te kunnen dienen.

Tijdens hun verblijf in Canada, dat uit de aard der zaak slechts kort is geweest, zijn de baarden afgeschoren en zijn de burgerkleeren verwisseld voor de uniform, waardoor het uiterlijk veranderde, doch het innerlijk enthousiasme vanzelfsprekend onveranderd bleef, een enthousiasme, dat zoo duidelijk tot uiting komt in de verschillende bijdragen in het tijdschrift "De Flits".

Met de uitgave van deze "Flitsen" gaan mijn beste wenschen voor hare bewerkers. Ik hoop van harte, dat het hun allen gegeven moge zijn in de toekomst het hunne te kunnen bijdragen voor een spoedige herovering van ons Vaderland.

GUELPH, October 22, 1942.

De Commandant der Nederlandsche
Troepen in Canda,

W. TH. CARP,
Majoor van den Generalen Staf.

DE FLITS

Gedrukt op de vestzakdrukkerij
v. B. B. & Co. Abonnement nul, niks.

Verluchter: Muskiet
Hoofdredacteur: Jans

Van-tijd-tot-tijd-periodiek
1e Weekgang
No. 1

SALUTANEN!

Met een vlotheid, die ons jongeren eigen is, is deze FLITS geboren. Zij moet een bijdrage vormen om wat opfrissing gedurende deze reis a/b van de "SALUTA" te brengen.

De "FLITS" moet een periodiek zijn van alle Hollandsche opvarenden en ik reken er ook op dat een ieder daartoe bijdraagt.

Goede vaart en behouden landing!!

De Detachementscommandant.

-----o-----

Het is een onafwendbaar genoeg als hoofdredacteur eenige inleidende regelen te schrijven tot de Lof der Zotheid c. q. (om in militaire termen te blijven) de FLITS te schrijven. Verantwoordelijkheid neem ik alleen op mij ten opzichte van mannen die niet zoo sterk zijn als ik. Bent U tevreden met het blad, zegt het anderen—bent U niet tevreden, geef mij Bols—bent U nog niet tevreden, geef mij meer Bols!

De bedoeling van dit blad is weer geheim (om de waarheid te zeggen weet ik het niet, maar geheim staat zoo stoer).

Het blad zal bevatten: Hoofdartikel, vervolgens een rubriek: Bekende persoonlijkheden aan boord, Laatste Nieuws, Buiten—en Binnenboordnieuws (wait and see), Ingezonden stukken en tenslotte Advertenties.

Bols is op—goede vaart en behouden wacht—hik—

De Hoofdredacteur.

BLADVULLING:

Het zijn niet alle koks, die lange messen dragen,
Maar Pol en Does vullen meesterlijk leege magen!

BINNENBOORDNIEUWS

Van een onbetrouwbare zij vernamen wij (niet de red.) dat een wedstrijd is uitgebroken op de SALUTA om te komen tot het meest barbaarsche uiterlijk. De baarden-commissie ontving reeds een sympathiebetuiging van den deksteward (pro memorie), daar hij hoopt dat al die lange baarden hem zijn "dagelijks" werk zullen verlichten.

Ter toelichting vestigen wij er de aandacht op (als het niet lukt kunnen wij er ook niets aan doen) dat moppen van deze wedstrijd zijn uitgesloten.

BUITENBOORDNIEUWS

Uit Rusland valt niet veel bijzonders te melden; de gevechten om Stalingrad zijn nog in vollen gang, waar de moppen in het Z.-W. eenige terreinwinst schijnen te hebben behaald; echter "inch by inch" en ten koste van zeer groote verliezen.

Ter hoogte van Tobroek hebben de Engelschen een destroyer van de as en een tanker geraakt en vrijwel zeker tot zinken gebracht.

Atmospherische storingen maakten het helaas onmogelijk de rede van Mr. Churchill te volgen; uit een andere uitzending viel echter op te maken dat deze zeer optimistisch moet zijn geweest.

Afschrift van een bedankbrief aan een vriend, die mij ter gelegenheid van Koninginnedag eenige flesschen Bols zond.

Waarde Vriend,

Van harte kom ik je bedanken voor de flesschen prima Bols die je mij vandaag op deze bijzondere feestdag zond.

Je begrijpt dat ik er geen gras over heb laten groeien en inderdaad de smaak is nog als van ouds, hoor8/. Ik heb op de gezondheid van de heele Koninklijke Familie gedronken, maar ieder z'n eigen glaasje, dat begrijp je!

Ik kan je verzekeren dat het erin gaat als God's woord in een ouderling, maar: "il y a des frontières" en om deze niet to overschrijden ben ik begonnen de glaasjes te turven, om er dan bij een zeker aantal (dat ik weliswaar nog moet bepalen) een streep achter te zetten, of liever er doorheen en dan weer met een schoone lei te beginnen.

De Engelschen weten het ook wel, als ze zeggen: "All is damned in Holland: Amsterdam, Rotterdam, Volendam, but Schiedam is the best!!" Inderdaad kerel, jullui hebben allemaal gelijk, hoor, "t&is prima stuff Sen ik zeg maaaaar altijd3&: "jenever can tell"n. Je mout me maaar niet kowlijk nemen, als ik er een bietje naaast tik, maar er staan ook zoououeeel dubbeelle letters op deze port-tabel. Niks d'h van kaerel, d'r staaat geen port op tafel, hoor, maar jajum en nog wel bedankt, hoor, je bent een reuze KAerel, van Jan de Witt, of Simon (weet ik veel) of liever van Lucas Bols.

Ze moesten een standbeeld voor je oprichten, zooiets aaals de Drinker van Rodin, of zittend naakt met kruik 2nc; Ik zeg maar altij. Wie z'n hum HUM brandt, moet op de Klaaaare zitten.:. Maar ik zit er niet op, hoooor, hup, daaaaar gaat er weeeer een, hik, en nog maar eentje om af te leeren. Nog wel bedankt, heer, ikbedoel-

verrek wat een rot-masjiene, maar wat een beste kaleere, nee klaare; hup, daar gaar gaat ie, HoerA, lang zulle ze beve—de moffe bedoel ik —laat ze maaar komme, ons kan niks verschele (verrek?; deze masjiene kan niet reimen ook\$)—we zullen ze allemaaaal achter de zetten.

Nou Kaerel, ouwe friend, hik doe dikkerie doe, ouwe klaaaare friend fietsie flatsie floetsie??? Jajum moet er zijn, we neeeemen er 1, we nemen er 2475&, balletje gehakt n, jajum moet er zijn, mas, mas, mas, manana, mas, jajum mot es slijm, ouwe kunl, klaaaare, de PEStE FLEnse em \$%&'&nnn:L TsjIERioooo Lucas.

ADVERTENTIES.

GEVRAAGD

Aluin zonder been, om op te leggen.

Brieven onder No. 11

Bureau van dit blad.

RESTAURANT "DOLPOES"

Uw adres voor een goedkoop en toch niet duur diner.

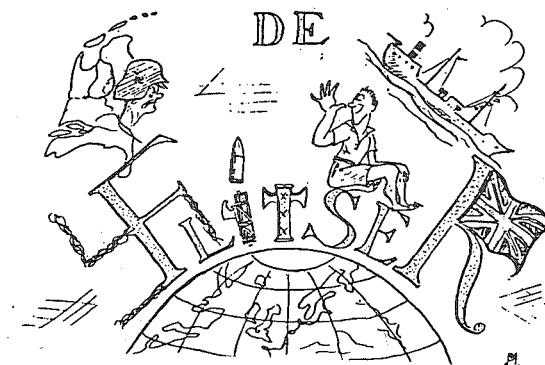
Specialiteit in veel, sinaasappel in eigen schil en bananen a la chevron.

AANGEBODEN

Een aantal over-compleet geworden schuilnamen ter overname aangeboden van beproefde kwaliteit. Brieven onder overlegging van 3 foto's, resp. van voor, van achter en van boven in te zenden onder motto: "Laat ie fein sein" aan dit blad.

VARIA.

Hebt U het al gehoord,
Leiden is ook aan boord.
Aan alles hebben ze gedacht,
Zelfs "Oome Jan" werd meegebracht.

BUITENBOORDNIEUWS.

Onze redacteur "buitenlandsch nieuws" is reeds eenige avonden na een gevaarvolle klimpartij erin geslaagd met z'n weetgierig oor klanken uit Londen op te vangen. Door technische—en atmosferische storingen is de ontvangst echter moeilijk. Uit de opgevangen feiten bleek het verheugend nieuws over stevige bombardementen van de R.A.F. op Nazidonië. Frankfurt is behandeld; terwijl een enorme aanval op Düsseldorf is uitgevoerd, waarbij in korte tijd 100.000 brandbommen werden afgeworpen. De resultaten waren, ondanks dat de weersomstandigheden niet bijzonder gunstig waren, zeer groot. Alle beschikbaar gestelde vrije velden en kippenhokken stonden in brand volgens het D.N.B., terwijl tevens een Hospitaal geraakt werd, dat met één slag de lucht in vloog, hetgeen stagnatie in de oorlogsindustrie beteekent. The great old man: Churchill heeft een rede gehouden, die, zooals uit latere berichten te constateeren viel, optimistisch geweest is. Wat Churchill zegt is altijd waar gebleken. Als Churchill optimistisch is mogen wij dat ook zijn; als hij het niet is, zijn wij het toch (Red.).

Aan het Russische front, waar, zooals hedenmiddag vermeld werd, de eerste sneeuw gevallen is, wordt verbitterd gestreden. Het is erg moeilijk om de situatie nauwkeurig te analyseren. De moffen, die een millioen man tegen Stalingrad in de strijd geworpen hebben, schijnen wel te vorderen—een halve mijl per dag—ten koste van zware offers. Het kunnen wel eens Pyrrus-overwinningen blijken te zijn. De Russische strijdkrachten zullen er waarschijnlijk wel in slagen de moffen tot het invallen van de winter van de belangrijke oliebronnen af te houden, en dan . . . zullen de Russische reserves met de Russische winter samen een woordje gaan mee spreken. Stalingrad wordt ernstig bedreigd, er wordt gevochten in de buitenwijken. De stad is een belangrijk industrie centrum, dat op een belangrijk punt is gelegen, hetgeen alle reden geeft om een sterke Russische weerstand te verwachten. Niemand kan voorspellen hoe de strijd daar zal verlopen. Wel is zeker dat een stad, die men persé verdedigen wil, een zeer sterke stelling is. Denk b. v. aan Tobroek en Sebastopol. Misschien zullen er maanden om de stad gestreden worden.

Het verre Oosten heeft weinig van zich laten hooren. De snelheid van actie van Japansche zijde is er echter uit, terwijl Uncle Sam hoe langer hoe harder mee gaat praten. De Japansche vloot, de levensader van alle Japansche overzeesche operaties, heeft al flinke tikken gehad.

De strijd om Egypte is op het oogenblik weer in een periode zonder actie. Rommel heeft nog niet doorgestooten en hij wacht wel wat lang—dit is waarschijnlijk een goed teken, daar lange kwetsbare verbindingslijnen en legering in het randje van de woestijn nu niet bepaald prettige dingen zijn. Dat Rommel zijn actie nog niet doorzet pleit voor de sterkte der Britten. De zeeverbindingen van de as worden stevig aan de tand gevoeld, gezien de torpedeering van een torpedojager van de as voor de Lybische kust.

HOE WIJ FLITSTEN

Voortaan zal ieder nummer het flitsrelaas van eenige Flitsers bevatten. De omstandigheden verbieden echter het noemen van namen, e.d., terwijl ook de noodzakelijke beknoptheid het vaak onmogelijk maakt interessante voorvallen te vermelden.

Als eerste opent de rij onze detachementscommandant, de le Luit. IRON HENRY.

10 Mei 1942. Nadat voor mij vaststond dat ik op 15 Mei of eerder door de Duitschers naar Duitschland zou worden teruggevoerd als krijgsgevangene verliet ik Nederland in gezelschap van drie officieren-vlieger. We passeerden de Nederlandsch-Belgische grens door rustig af te wachten, wanneer op een bepaald punt twee Deutsche patrouilles passeerden. Juist tusschen deze twee patrouilles in, slipten wij over op Belgisch gebied. De nacht brachten wij door bij vaderlandslievende Belgen, met eten en bridgen, onder bescherming van twee Deutsche schildwachten, die steeds voor het huis op en neer wandelden. Per tram en trein gingen we door België en Frankrijk. Ik trachtte steeds te voorkomen dat iemand een gesprek met mij aanknoopte; daar dit niet altijd te vermijden was, beantwoordde ik de mij gestelde vragen in het Duitsch, hetgeen tot gevolg had, dat het gesprek onmiddellijk staakte en men mij de rug toedraaide. De tweede nacht bracht ik door liggende op een tafel in een volgepropte stationswachtkamer. De derde dag bereikte ik de omgeving van de Zwitsers-Fransche grens; omstreeks 6 uur. Hier begon voor ons een oefening kaartlezen en kompas. Den geheelen nacht was er storm en regen en dwars over heuvels, velden en sloten, bereikten wij een plaats in Zwitserland. Ik rustte ongeveer anderhalf uur uit in een op een spoorwegemplacement stilstaande leege trein en ben met den eersten trein naar Bern vertrokken, alwaar ik mij meldde op het Nederlandsche Gezantschap. (Dit was de vierde dag). Ik was wat uitgehongerd en mijn voeten waren eenigermate aan rafels. Er zijn interessante voorvallen onderweg geweest, doch deze zijn onder de huidige omstandigheden niet voor publicatie vatbaar.

Op 2 Juli naar Spanje door onbezet Frankrijk afgereisd en op 28 Juli ingescheept op de Cabo de Hornos, die 25 Augustus 1942 Curaçao bereikte. Zondag 6 September 1942 ging ik scheep voor Engeland, want ons parool was: "We laten ons niet kisten, voordat we dood zijn".

—o—

3) LT. JEAN PIERRE BERTRAND

Op 9 Mei 1942 vertrok ik uit Holand en kwam door de hulp van een geestelijke over de grens. Aangekomen op een bepaald

adres kreeg ik een route op welke echter vlak over de Fransche grens opgerold bleek te zijn door de Gestapo. Eenige dagen waren noodig om een nieuwe weg te vinden. In Frankrijk aangekomen bleek deze eveneens door de moffen afgesneden te zijn, waarbij een Hollandsche kolonel gearresteerd en gefusilleerd geworden was. Ik wachtte toen niet langer, zag van mijn oorspronkelijk voornemen om naar Zwitserland te gaan af en wilde een poging wagen de demarcatielijn te overschrijden, waartoe ik eenige adressen wist te bemachtigen. Na afwisselend van verschillende vervoersmogelijkheden gebruikt-gemaakt te hebben, kwam ik in een plaatsje in Z. W. Frankrijk aan, waar echter eenige dagen tevoren een honderdtal inwoners, die flitsers voorhielpen, gearresteerd en opgesloten bleken te zijn; daaronder was ook degene die mij zou helpen. Na twee dagen in een klooster gastvrijheid te hebben genoten-welke dagen ik gebruikte om terrein te verkennen-werd tenslotte besloten de rivier de "Cher" over te zwemmen. Midden in deze vrij breede rivier, brak de veter waarmee mijn schoenen over mijn nek hingen. Realiseerende dat mijn maat (47 met pijn) aan de overkant wellicht niet gemakkelijk te krijgen zou zijn, begon een duikpartij in de sterk stroomende rivier, welke met succes werd bekroond; met de schoenen tusschen de tanden kwam ik aan de overkant. In onbezet Frankrijk zwierf ik eenige weken rond om in Vichy, Lyon en Perpignan Franschen te bezoeken die mij verder zouden helpen. Bij een razia in Toulouse-ter gelegenheid van het bezoek van het cochon Petain-werd ik echter 's morgens vroeg van mijn bed gelicht. Naar later bleek was juist het noodige, om mijn tocht via Spanje voort te zetten, in orde gekomen. Na een maand concentratiekamp, belandde ik uiteindelijk in een werkkamp. Na eenige weken kwam ik in de gelegenheid om mijn tocht te vervolgen, gedeeltelijk volgens dezelfde route als de tochtgenooten van het detachement.

-----O-----
CUBAANTJES

De stal halen, doet de "SALUTA" meestal wel, maar er uit komen gaat minder goed. Ze vergeet altijd hoe ze binnen gekomen is. De machine wil in elke haven een beetje vertroeteld worden. Booze tongen beweren dat "the good old" van boven een beetje wordt afgebroken om beneden de zaak te herstellen. Maar eens zal ze toch in een Engelsche haven aankomen (of niet, Red.). Het nieuws dat er in Cuba te bemachtigen was, was niet veel bijzonders. Behalve Madagaskar, dat nu geheel in Engelsch bezit is, was er weinig nieuws. Alleen werd nog vermeld dat een Amerikaansch Officier zijn sokken verloren had. Wij hebben ze niet. Overigens hopen we dat Amerika ook zonder die sokken de Jappen met de kous op de kop naar huis zal kunnen sturen.

-----O-----

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders

De nieuwe tot 1 februari 1992 geheel bijgewerkte adressenlijst, is ondertussen aan alle Engelandvaarders alsmede aan de **weduwen van Engelandvaarders** verzonden. En zelfs op die korte termijn vinden alweer mutaties plaats.

Overleden:

P.M. van der Wel Three Oaks/Sussex GB

Toegetreden:

J.M. Brand	Herenstraat 46	1406 PG Bussum
H.C.J. van Elk	Sumbastraat 4	2341 XS Oegstgeest
J.G. Hart	5953 Beaver Pike, Beaver	OH 45613, USA
H. Philipsen	Gevers Deynootweg 1262	2586 HN Den Haag

Verhuisd:

F.L. Brandes	Klaverweide 54, flat 9.18	2272 BV Voorburg
F. van den Brink	Postbus 310	1700 AH Heerhugowaard
F. Steijger	6 Val d'Aulnay	78126 Aulnay sur Mauldre, F
E.J. Baron van Voorst tot Voorst	Bergweg 17	7731 AD Ommen
H. Koopmans	Rua de Meio 16	Moita dos Ferreiras, Lorinha 2530, P
H.J. Brandenburg	Sweelincklaan 14	3161 RR Rhoon

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279 2597 GG Den Haag tel. (070) 3240447
---------------------------	---